

جزوه حقوق مدنی 5

برای دانلود جزوه کامل اینجا کلیک کنید

نمونه متن جزوه:

مسئولیت تضامنی: مسئولیت تضامنی یعنی اینکه اگر چند نفر مسئول ورود خسارت باشند، ما می توانیم کل خسارت را از هر کدام بخواهیم.

در حقوق فرانسه، در مسئولیت قهری، شرکای یک عمل زیان آور، مسئولیت تضامنی دارند. در حالیکه در مسئولیت قراردادی، تضامن خلاف اصل است و به نسبت میتوان مطالبه کرد.

در این مورد، حقوق ما، در هر مسئولیت، اصل را عدم تضامن قرار داده و با حقوق فرانسه متفاوت است.

مرور زمان: در حقوق فرانسه، مدت مرور زمان در مسئولیت قراردادی سال و در مسئولیت خارج از قرارداد، سال است.

اما در حقوق ایران، مرور زمان در دعای مدنی غیر شرعی اعلام شده است و مورد پذیرش نیست.

اهلیت: از لحاظ اهلیت، این مسئولیت با یکدیگر متفاوتند. در مسئولیت قراردادی، چون وجود رابطه ی قراردادی شرط است، باید اهلیت قراردادی هم وجود داشته باشد. اما در مسئولیت قهری، اهلیت را لازم نمیدانند. و میشود گفت که تفاوت مسئولیت قراردادی و مسئولیت قهری در زمینه ی اهلیت، غیر قابل انکار است و این تفاوت ناشی از اعمال و وقایع حقوقی از لحاظ اهلیت است.

نتیجه: تفاوتی که بیان شد، به غیر از اهلیت، اصولاً یا غیر واقعی هستند و یا غیر قابل بحث و یا مورد اختلافند و یا جزئی اند و میشود به آنها ایراد گرفت و در نتیجه می شود گفت که در حقوق ما هم میشود قائل به وحدت بنیادی مسئولیت قراردادی و مسئولیت قهری شد. این وحدت بنیادی در حقوق اسلامی هم قابل پذیرش است، چرا که در حقوق اسلامی هم بحث خاصی در رابطه با مسئولیت قراردادی وجود ندارد و این مسئولیت از یکدیگر تفکیک نشدند و ضمان ناشی از اتلاف و تسبیب و نیز ضمان ید، مسئولیت قراردادی را هم شامل میشوند.

به واسطه ی همین اگر بخواهیم نتیجه گیری کنیم میگوییم که در حقوق ایران، مسئولیت قراردادی و قهری، دارای وحدت بنیادین هستند. البته برخی از حقوقدانان مثل آقای سید حسن وحدتی شبیری، به استناد ماده ی ق.م، قائل به این هستند که این نتیجه گیری ما درست نیست و اعتقاد دارند که بین این مسئولیت، تفاوت بنیادینی وجود دارد.

ماده: اگر کسی تعهد اقدام به امری را بکند یا تعهد نماید که از انجام امری خودداری کند، در صورت تخلف، مسئول خسارت طرف مقابل است مشروط بر این که جبران خسارت تصریح شده و یا تعهد، عرفاً به منزله ی تصریح باشد و یا برحسب قانون، موجب ضمان باشد.

از این ماده، چنین استنباط میشود که مسئولیت قراردادی ناشی از اراده ی طرفین و مسئولیت قهری ناشی از حکم مستقیم قانون است؛ پس مسئولیت قراردادی را میتوان بطور ماهوی، از مسئولیت قهری جدا کرد.

دکتر صفایی در جواب به این نظریه میگوید که اولاً از لحاظ علمی، این نظریه دارای اشکال است و دوماً اینکه ماده الزاماً به این معنی نیست که مسئولیت قراردادی حتماً ناشی از اراده ی طرفین باشد، چرا که در این ماده فرض مطرح شده است:

- طرفین به جبران خسارت تصریح کرده باشند؛ که در این فرض، بدیهی است که مسئولیت مبتنی بر قرارداد و اراده ی طرفین است. طرفداران نظریه وحدت بنیادی هم منکر این نیستند، بلکه جبران خسارت را ناشی از نقض قرار داد میدانند، نه خود اجرای قرارداد.

- موردی که تعهد، عرفاً به منزله ی تصریح باشد، یعنی طرفین به جبران خسارت تصریح نکرده باشند ولی عرف جبران خسارت را لازم بداند. این عرف را در اینجا باید به منزله قانون در نظر بگیریم و این خودش نشانگر وحدت بنیادی خواهد بود.

- موردی که قانون، مسئولیت متخلف را پیش بینی کرده باشد، مثل خسارت تاخیر تادیه ماده ق.آ.د.م

پس همیشه نمیشود مسئولیت قراردادی را ناشی از قرارداد و اراده طرفین دانست، چون گاهی اوقات، ناشی از عرف یا قانون میشود و تفکیک ماهوی و بنیادی مسئولیت خالی از اشکال نیست.

آثار نامطلوب تفکیک :

تفکیک بین مسئولیت قراردادی و غیرقراردادی، آثار نامطلوبی دارد :

-در بسیاری از موارد، سخت است که بگوییم خسارت وارد شده، ناشی از نقض قرارداد است، یا خارج از آن.

- اختلاف و تنوع نظامهای مسئولیت ، غالباً توجیح منطقی ندارد ؛ مثل تفاوت قواعد راجع به قابل پیش بینی بودن ضرر یا اثبات تقصیر .

- اگر این تفکیک را بپذیریم، خیلی از مواقع آرای که از دادگاه بدوی صادر می شود، در دادگاه های تجدیدنظر نقض خواهد شد.

- فکر سنتی تفاوت مسئولیت قراردادی با غیرقراردادی، امروزه به واسطه ی قراردادهای کار و اجاره، قراردادهای اقتصادی، مداخله دولت و مقررات آمره، بسیار سست و محدود شده و تفکیک اینها فایده عملی نخواهد داشت.

فایده پذیرش نظریه وحدت :

پذیرش نظریه وحدت، مشکلات ناشی از تعدد نظامهای مسئولیت را حل میکند و بار اثبات وجود قرارداد صحیح بین طرفین را از دوش خواهان برمیدارد. یعنی یک موقعی به من خسارتی وارد شده و من به واسطه ی وجود قرارداد میخواهم مطالبه ی

خسارت بکنم، ولی طرف مقابل ادعا میکند که این قرارداد باطل است، به واسطه ی پذیرش نظریه وحدت، دیگر نیازی به اثبات وجود قرارداد صحیح از طرف من نیست.

پذیرش وحدت بنیادی، به منزله ی نادیده گرفتن تفاوتهای جزئی یا عدم توجه به رابطه ی قراردادی بین طرفین نیست. بنابراین عمومیت دادن قواعد مسئولیت قهری به قراردادی تا حدی جایز است که نظم قراردادی را برهم نزنند و برخلاف اصل حاکمیت اراده نباشد.

جلسه هفتم مجازی / آفلاین :

ارکان مسئولیت مدنی :

مقصود از ارکان مسئولیت مدنی، شرایط عمومی لازم برای تحقق مسئولیت مدنی است.

شرط وجود دارد برای اینکه شخص، مسئول و مکلف به جبران خسارت وارده به دیگری باشد :

-ضرری که به خواهان وارد شده است.

- تقصیر وارد کننده زیان.

- رابطه ی سببیت.

یعنی من اگر علیه شما دادخواستی برای اینکه از شما خسارتی مطالبه کنم میدهم و از دادگاه میخواهم که شما را مسئول مدنی در نظر بگیرد، باید اولاً به من ضرری وارد شده باشد. مثلاً باهم تصادف بکنیم و باید ماشین من خراب شده باشد و ضرر به من وارد شده باشد. اگر به ماشین من هیچ آسیبی وارد نشده باشد، من نمیتوانم دعوی مسئولیت مدنی و مطالبه خسارت طرح کنم .

دوما، شما باید مقصر باشید؛ اگر خودم مقصر باشم، نمیتوانم از شما مطالبه ی خسارت بکنم و سوم اینکه بین فعل شما و ورود ضرر به من، یک رابطه ی سببیت باشد؛ یعنی اگر شما مقصر هستید، این ضرری که به من وارد شده، به سبب تقصیر شما باشد.